

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 3. juni 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 3. juna 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PONOVRNO RAZMATRANJE
I/ILI ODOBRENJE RADI ULAGANJA ŽALBE NA DIJELOVE "ODLUKE PO
ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA UVRŠTAVANJE U SPIS SVJEDOČENJA
KDZ172 (MILANA BABIĆA) NA OSNOVU PRAVILA 92QUATER"**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje i/ili odobrenje radi ulaganja žalbe na dijelove 'Odluke po zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u spis svjedočenja KDZ172 (Milana Babića) na osnovu pravila 92^{quater}'", podnesenom 20. aprila 2010. godine (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku s tim u vezi.

I. Kontekst i argumenti

1. Vijeće je 13. aprila 2010. godine izdalo "Odluku po zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u spis svjedočenja KDZ172 (Milana Babića) na osnovu pravila 92^{quater}" (dalje u tekstu: Odluka u vezi s Babićem), u kojoj je djelimično odobrilo zahtjev tužilaštva za uvrštavanje u spis usmenih iskaza Milana Babića na suđenjima u predmetima *Slobodan Milošević*, *Krajišnik* i *Martić*, kao i njegove izjave svjedoka od 29. marta 2004., sastavljene za potrebe suđenja u predmetu *Krajišnik*, i brojnih povezanih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92^{quater} Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).

2. Međutim, Vijeće je odbilo zahtjev za uvrštavanje u spis dijelova svjedočenja Milana Babića, među kojima i dvaju dijelova Babićevog pismenog svjedočenja čije uvrštavanje u spis je odbila većina sudija¹ i čiju dokaznu vrijednost suštinski nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje jer se to svjedočenje odnosi na djela i ponašanje optuženog i krajnje je štetno po njega, a nije podvrgnuto unakrsnom ispitivanju ili je unakrsno ispitivanje bilo slabo provedeno.²

3. Vijeće je takođe, iz više razloga, odbilo zahtjev za prihvatanje svih presretnutih razgovora koje je tužilaštvo ponudilo na usvajanje posredstvom Milana Babića. Prvo, tužilaštvo je ponudilo na usvajanje kao povezani dokazni predmet dvije "deklaracije" i "tabelu presretnutih razgovora" koje su priložene izjavi Milana Babića i u kojima se

¹ V. Odluka u vezi s Babićem, Djelimično protivno mišljenje sudije Kwona, u kojem sudija Kwon iznosi razloge za neslaganje s odlukom većine da odbije zahtjev za uvrštavanje u spis tih dvaju dijelova pismenog svjedočenja Milana Babića.

² Odluka u vezi s Babićem, par. 41-43.

svima pominju presretnuti razgovori ponuđeni na usvajanje. Ti dokumenti su sastavljeni za potrebe ranijih suđenja, u kojima su bili prihvaćeni. U Odluci u vezi s Babićem, Vijeće je prihvatilo samo jednu od deklaracija i tabelu (dalje u tekstu: deklaracije) kao povezane dokazne predmete.³ Međutim, osim što ih pominje u deklaracijama, Milan Babić ni u jednoj fazi ranijeg iskaza nije govorio o većini tih presretnutih razgovora,⁴ tako da je zahtjev za njihovo uvrštavanje u spis odbijen uz obrazloženje da ne čine nezamjenjivi i neodvojivi dio njegovog iskaza.⁵ Drugo, Vijeće je odbilo uvrštavanje u spis svih presretnutih razgovora u kojima Milan Babić nije bio jedan od sagovornika, uključujući razgovore o kojima je on govorio ili koje je pomenuo u svojim pismenim svjedočenjima, uz obrazloženje da on nije mogao potvrditi autentičnost tih presretnutih razgovora.⁶ Treće, prihvatajući da postoji *mogućnost* da ima presretnutih razgovora o kojima se izričito razgovaralo s Milanom Babićem i u kojima je on bio jedan od sagovornika, Vijeće napominje da je imalo "velike poteškoće" da na osnovu zahtjeva i dodatnog podneska tužilaštva utvrdi koji od ponuđenih presretnutih razgovora spadaju u tu kategoriju.⁷ Prema tome, Vijeće je izjavilo da tužilaštvo može ponovo podnijeti presretnute razgovore u kojima je učestvovao Milan Babić kako bi oni bili uvršteni u spis kao povezani dokazni predmeti, jasno navodeći za svaki od ponovno podnesenih presretnutih razgovora gdje Milan Babić o njima govori u svojim ranijim iskazima.⁸

4. Tužilaštvo u Zahtjevu, kao prvo, traži odobrenje radi ulaganja žalbe na Odluku u vezi s Babićem, u mjeri u kojoj se tom odlukom odbija uvrštavanje u spis dvaju dijelova ranijeg iskaza Milana Babića. Drugo, tužilaštvo traži ponovno razmatranje odluke Vijeća da odbije uvrštavanje presretnutih razgovora u spis ili, alternativno, odobrenje radi ulaganja žalbe na tu odluku.

5. U vezi s prvim zahtjevom, tužilaštvo tvrdi da odbijanje uvrštavanja u spis dvaju dijelova ranijeg iskaza Milana Babića u znatnoj mjeri utiče na pravično i ekspeditivno

³ Odluka u vezi s Babićem, par. 80-82.

⁴ Pretresno vijeće nadalje napominje da se, u mjeri u kojoj to Vijeće može utvrditi, presretnuti razgovori ne pominju i o njima se ne govori u izjavi Milana Babića.

⁵ Odluka u vezi s Babićem, par. 83, 86-87.

⁶ Odluka u vezi s Babićem, par. 85.

⁷ Odluka u vezi s Babićem, par. 86.

⁸ Odluka u vezi s Babićem, par. 87.

vođenje postupka ili ishod suđenja, zato što u fazi ocjene prihvatljivosti dokaza izuzima izuzetno relevantne dokaze velike dokazne vrijednosti, na osnovu faktora o kojima je najbolje govoriti pri ocjeni težine dokaza u kontekstu cjelokupnog predmeta.⁹ Prema tvrdnjama tužilaštva, iako se osuđujuća presuda ne može zasnivati na svjedočenju uvrštenom u spis na osnovu pravila 92*quater* koje nije potkrepljeno drugim dokazima, možda je riječ o ključnom svjedočenju koje potkrepljuju druge dokaze ili koje potkrepljuju drugi dokazi, zbog čega njegovo izuzimanje utiče kako na pravičnost suđenja tako i njegov ishod.¹⁰ Nadalje, izuzimanje tog svjedočenja moglo bi na druge načine uticati na razmatranje dokaza od strane Vijeća.¹¹ Tužilaštvo takođe tvrdi da bi rješavanje pitanja da li inkriminirajuća priroda relevantnih dokaza koji imaju dokaznu vrijednost i mjera u kojoj su podvrgnuta unakrsnom ispitivanju predstavljaju prepreku prihvatanju ili utiču na težinu koju treba pridati tim dokazima, u ovoj fazi postupka, suštinski pospješili postupak zato što "postoji velika mogućnost da će to pitanje biti ponovno pokrenuto na ovom suđenju, posebno u vezi sa svjedočenjima koja su uvrštena u spis na osnovu pravila 92*quater*".¹²

6. Prema riječima tužilaštva, postupak bi se suštinski pospješio i ako Žalbeno vijeće pitanje da li izuzeti iskaz treba uvrstiti u spis riješi sada, ne čekajući na žalbeni postupak, jer ga u toj fazi više ne može ocijeniti Pretresno vijeće u kontekstu ukupnih dokaza kao cjeline.¹³ Tužilaštvo nadalje tvrdi da mogućnost da je većina pogriješila kada je izuzela te dokaze govori u prilog davanju odobrenja radi ulaganja žalbe. Osim toga, po mišljenju tužilaštva, Odluka u vezi s Babićem je u suprotnosti s odlukom Žalbenog vijeća u predmetu *Prlić* i dvjema odlukama Pretresnog vijeća i "neslaganje unutar Vijeća u vezi s pitanjem koje bi se moglo ponovo nametnuti tokom ovog postupka takođe govori u prilog promptnom rješenju od strane Žalbenog vijeća".¹⁴

7. U vezi s drugim zahtjevom vezanim za izuzete presretnute razgovore, tužilaštvo, suprotno Odluci u vezi s Babićem, tvrdi da ti presretnuti razgovori čine nezamjenjivi i

⁹ Zahtjev, par. 4-5.

¹⁰ Zahtjev, par. 5.

¹¹ Zahtjev, par. 5.

¹² Zahtjev, par. 6.

¹³ Zahtjev, par. 7.

¹⁴ Zahtjev, par. 7-9.

neodvojivi dio svjedočenja Milana Babića i da bi morali biti uvršteni u spis.¹⁵ Prema riječima tužilaštva, Vijeće je "primijenilo pretjerano restriktivan standard za prihvatanje povezanih dokaznih predmeta kada je svoju analizu ograničilo na Babićevo usmeno svjedočenje, izuzimajući pismenu komponentu njegovog svjedočenja".¹⁶ Tužilaštvo tvrdi da se pristup Vijeća razlikuje od pristupa drugih pretresnih vijeća, pozivajući se pritom na jednu odluku u predmetu *Popović* koja se odnosi na okolnosti koje se razlikuju od okolnosti u ovom predmetu,¹⁷ i ukazuje na razliku između okolnosti u ovom predmetu i onih koje su se ticale prihvatanja svjedočenja Milana Babića na osnovu pravila 92*quater* u predmetu *Stanišić i Župljanin*.¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da "pristup Pretresnog vijeća uveliko smanjuje korisnost pravila 92*quater* u slučajevima kada je svjedočenje osobe koje je u međuvremenu umrla bilo uvršteno u spis na osnovu pravila 92*bis* ili pravila 92*ter*".¹⁹

8. Tužilaštvo potkrepljuje svoj alternativni zahtjev za odobrenje radi ulaganja žalbe na odluku Vijeća da odbije uvrštavanje izuzetih presretnutih razgovora argumentom da pristup Vijeća u znatnoj mjeri utiče na pravično i ekspeditivno vođenje postupka jer je suprotan pristupu drugih pretresnih vijeća i "rješenje Žalbenog vijeća u vezi s ovim pitanjem moglo bi da utiče na prihvatljivost široke kategorije dokaza, što je prihvaćena osnova za davanje odobrenja radi ulaganja žalbe", kao i argumentom da će izuzimanje presretnutih razgovora umanjiti dokaznu vrijednost svjedočenja Milana Babića.²⁰ Osim toga, ako ti presretnuti razgovori ne budu uvršteni u spis, tužilaštvo će biti prisiljeno da te dokaze ponudi na usvajanje alternativnim načinima, tako da je zadovoljen kriterij da bi promptno rješenje Žalbenog vijeća moglo suštinski pospješiti postupak.²¹

9. Dana 26. aprila 2010. godine, optuženi je podnio "Odgovor na Zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje/odobrenje radi ulaganja žalbe u vezi sa svjedočenjem Milana Babića" (dalje u tekstu: Odgovor), u kojem tvrdi da nisu zadovoljeni kriteriji za ponovno razmatranje ili davanje odobrenja radi ulaganja žalbe. U vezi sa zahtjevom za ponovno razmatranje

¹⁵ Zahtjev, par. 11.

¹⁶ Zahtjev, par. 12-13.

¹⁷ Zahtjev, par. 15-16.

¹⁸ Zahtjev, par. 17.

¹⁹ Zahtjev, par. 18.

²⁰ Zahtjev, par. 19.

²¹ Zahtjev, par. 20.

odluke da se izuzeti presretnuti razgovori ne uvrste u spis, optuženi tvrdi da nije pokazana greška u zaključivanju i da se "tužilaštvo naprosto ne slaže s Vijećem u vezi s tim šta predstavlja 'nezamjenjivi i neodvojivi dio' svjedočenja svjedoka".²² On tvrdi da odluke na koje se tužilaštvo poziva pokazuju da Vijeće ima široka diskreciona ovlaštenja pri odlučivanju da li će prihvatiti dokumente o kojima neki svjedok govori.²³

10. U vezi sa zahtjevom za odobrenje radi ulaganja žalbe, optuženi se poziva na "Odluku po zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje ili, alternativno, za odobrenje da uloži žalbu na odluku u vezi sa svjedočenjem Miroslava Deronjića", koju je Pretresno vijeće donijelo 20. aprila 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem) i tvrdi da "budući da Vijeće svoju odluku o meritumu ne može zasnovati na nepotkrepljenom svjedočenju na osnovu pravilu 92*quater*, izuzeće takvog svjedočenja ne može uticati na pravičnost suđenja".²⁴ Nadalje, ako je Vijeće pogriješilo kada je izuzelo dio svjedočenja Milana Babića, Žalbeno vijeće može ocijeniti izuzeto svjedočenje u postupku po žalbi na pravosnažnu presudu i može preduzeti protumjere, tako da nema osnova za zaključak da bi promptno rješenje tog pitanja suštinski pospješilo postupak.²⁵ Optuženi tvrdi da pitanje prihvatanja svjedočenja na osnovu pravila 92*quater* "nije primjereno preispitivati po interlokutornoj žalbi".²⁶ On takođe tvrdi da se u Zahtjevu u vezi s izuzimanjem dvaju dijelova iskaza Milana Babića "naprosto ponovo iznose argumenti o osnovanosti odluke", kao i da "u fazi prihvatanja dokaza, kao i u fazi utvrđivanja težine dokaza u sklopu konačnog vijećanja postoji kriterij odvagivanja dokazne vrijednosti u odnosu na štetnost".²⁷

²² Odgovor, par. 4.

²³ Odgovor, par. 5.

²⁴ Odgovor, par. 7.

²⁵ Odgovor, par. 7.

²⁶ Odgovor, par. 10.

²⁷ Odgovor, par. 9.

II. Mjerodavno pravo

11. Kao što je Vijeće nedavno napomenulo u Odluci o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem, Pravilnik ne sadrži nijednu odredbu u vezi sa zahtjevima za ponovno razmatranje, koji predstavljaju proizvod prakse Međunarodnog suda i dopustivi su samo pod određenim uslovima.²⁸ Međutim, Žalbeno vijeće je formulisalo pravni standard za ponovno razmatranje neke odluke kako slijedi: "veća imaju inherentno diskreciono ovlašćenje da preispituju ranije donete interlokutorne odluke u izuzetnim slučajevima, 'ako se pokaže očigledna greška u rezonovanju ili ako je to potrebno kako bi se sprečila nepravda'".²⁹ Stoga, strana koja podnosi zahtjev ima obavezu da uvjeri Vijeće u postojanje očigledne greške u zaključivanju ili postojanje posebnih okolnosti koje opravdavaju ponovno razmatranje kako bi se spriječila nepravda.³⁰

12. Vijeće je takođe ranije napomenulo da su Pravilnikom predviđeni zahtjevi za odobrenje radi ulaganja žalbi na odluke koje donese pretresno vijeće.³¹ Prema Pravilniku, na odluke po zahtjevima koji nisu preliminarni podnesci kojima se osporava nadležnost ne može se uložiti interlokutorna žalba izuzev po odobrenju pretresnog vijeća.³² Pravilo 73(B) Pravilnika predviđa da pretresno vijeće može dati odobrenje radi ulaganje žalbe ako se odluka "tiče pitanja koje bi u znatnoj mjeri uticalo na pravično i ekspeditivno vođenje postupka ili ishod suđenja, te ako bi, po mišljenju pretresnog vijeća, promptno rješenje Žalbenog vijeća moglo suštinski pospješiti postupak".

²⁸ Odluka o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem, par. 7, gdje se poziva na *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka u vezi sa zahtjevima strana u postupku za preispitivanje odluka Vijeća, 26. mart 2009. (dalje u tekstu: Odluka o ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*).

²⁹ Odluka o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem, par. 7, gdje se poziva na *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis.3, povjerljiva Odluka po Zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje Odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005, par. 25, fusnota 40 (gdje se citira *Kajelijeli protiv tužioca*, predmet br. ICTR-98-44A-A, Presuda, 23. maj 2005., par. 203–204). V. takođe *Ndindabahizi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-01-71-A, Odluka po "Zahtjevu žalioca za ponovno razmatranje Odluke od 4. aprila 2006. zbog materijalne greške" koji je podnijela odbrana, 14. juni 2006., par. 2.

³⁰ Odluka o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem, par. 7, gdje se poziva na *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-A, Odluka po zahtjevu odbrane za preispitivanje, 16. juli 2004., str. 2. V. takođe *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Nikolićevom zahtjevu za preispitivanje i Nalog za izdavanje naloga *subpoena duces tecum*, 2. april 2009., str. 2; Odluka o ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*, str. 3.

³¹ Odluka o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem, par. 8.

³² Pravilo 72 i 73 Pravilnika.

III. Diskusija

a) Dva dijela Babićevog iskaza

13. Tužilaštvo je zatražilo odobrenje radi ulaganja žalbe na odluku većine da se odbije zahtjev za uvrštavanje u spis dvaju dijelova iskaza Milana Babića. Pozivajući se na prvi kriterij standarda ponovnog razmatranja, tužilaštvo tvrdi da se odluka većine tiče pitanja koje bi u znatnoj mjeri uticalo na pravično i ekspeditivno vođenje postupka ili ishod suđenja, zato što ima za posljedicu izuzimanje izuzetno relevantnog dokaza velike dokazne vrijednosti, koji bi mogao biti "ključan", odnosno potreban kao osnova osuđujuće presude.³³ Međutim, tužilaštvo ne navodi druge dokaze koje namjerava izvesti tokom izvođenja svojih dokaza, koji potkrepljuju izuzeto svjedočenje ili koje potkrepljuju isključivo izuzeto svjedočenje. Premda tužilaštvo možda smatra da je, zbog izuzimanja tog iskaza, u određenoj mjeri oštećeno, ono ne pokazuje kako bi izuzimanje dvaju dijelova svjedočenja Milana Babića moglo uticati na razmatranje drugih dokaza od strane Vijeća, u tolikoj mjeri da bi u znatnoj mjeri uticalo na pravično i ekspeditivno vođenje postupka.

14. Osim što se na osnovu argumenata o kojima se govori gore u tekstu nije uvjerilo da je zadovoljen prvi kriterij, Vijeće nadalje smatra da promptno rješenje pitanja da li "inkriminirajuća priroda relevantnih dokaza koji imaju dokaznu vrijednost i mjera u kojoj su podvrgnuta unakrsnom ispitivanju predstavljaju prepreku prihvatanju ili utiču na težinu koju treba pridati tim dokazima" od strane Žalbenog vijeća³⁴ ne bi suštinski pospješilo postupak.

15. Premda se tužilaštvo ne slaže s odlukom većine da odbije zahtjev za uvrštavanje dvaju dijelova iskaza Milana Babića, ono ne pokazuje kako bi promptno rješenje tog pitanja od strane Žalbenog vijeća suštinski pospješilo postupak. Odlučivanje o prihvatanju dokaza je u velikoj mjeri diskreciona odluka Pretresnog vijeća koja se zasniva na konkretnim okolnostima predmeta i na tome što je konkretno ponuđeno na usvajanje kao dokaz. To što se jedan sudija nije složio sa stavom većine nije, samo po

³³ Zahtjev, par. 4.

³⁴ Zahtjev, par. 4, 6.

sebi, osnova za davanje odobrenja radi ulaganja žalbe.³⁵ Nadalje, Vijeće je u ranijim odlukama u fazi ocjene prihvatljivosti dokaza primjenjivalo pravilo 89(D),³⁶ i tužilaštvo se dosad nije protivilo tom pristupu. Osim toga, premda bi pitanje prihvatljivosti inkriminirajućeg svjedočenja svjedoka prema pravilu 92*quater* koji nije bio podvrgnut unakrsnom ispitivanju moglo biti ponovno pokrenuto u ovom postupku, Vijeće napominje da tužilaštvo nije reklo da namjerava podnositi nove zahtjeve na osnovu pravila 92*quater* i u slučaju da tužilaštvo ili optuženi podnesu još takvih zahtjeva, Vijeće će ocijeniti svako svjedočenje svjedoka na osnovu pravila 92*quater* i pravila 89(D), kao što je to učinilo sa zahtjevima koji su dosad podneseni.

16. Vijeće se nije uvjerilo ni u to da bi Žalbena vijeće suštinski pospješilo postupak da sada riješi to pitanje tako da Vijeće može ocijeniti dva dijela svjedočenja Milana Babića u kontekstu ukupnih dokaza kao cjeline. U slučaju da se optuženom izrekne oslobađajuća presuda po optužbama na koje se odnose ta dva dijela svjedočenja Milana Babića, tužilaštvo ima mogućnost da pokuša uvjeriti Žalbena vijeće da bi presuda bila osuđujuća da to svjedočenje nije bilo izuzeto.³⁷ Vijeće se, stoga, nije uvjerilo da je zadovoljen drugi kriterij.

17. Vijeće napominje da tužilaštvo takođe uviđa da predmet odluke o davanju odobrenja radi ulaganja žalbe nije osnovanost pobijane odluke Vijeća, ali tvrdi da

³⁵ *Tužilac protiv Halilovića*, predmet br. IT-01-48-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za potvrdu radi ulaganja interlokutorne žalbe na 'Odluku po zahtjevu tužioca da se odobri izmjena optužnice', 12. januar 2005., str. 1, gdje se kaže: " čak i u slučajevima kada se pokreću značajna pravna pitanja, [...] pravni učinak pravila 73(B) takav da zabranjuje davanje potvrde ako strana u postupku koja je traži ne dokaže da su ispunjena oba kriterijuma." Na taj dio se s odobravanjem poziva u *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po zahtjevu za ponovno razmatranje ili za odobrenje za ulaganje žalbe na odluku u vezi sa svjedocima u postupku pobijanja, 9. april 2009., par. 12.

³⁶ Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje svjedočenja KDZ297 (Miroslav Deronjić) na osnovu pravila 92*quater*, 23. mart 2010.; Odluka o ponovnom razmatranju u vezi s Deronjićem, 20. april 2010.; Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 13. april 2010. V. takođe druge odluke Pretresnog vijeća iz kojih se jasno vidi da se pravilo 89(D) može primijeniti u fazi ocjene prihvatljivosti dokaza, na primjer, *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva da se svjedočenje svjedoka B-179 prihvati na osnovu pravila 92*quater*, 11. mart 2010., par. 34; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Redigovana verzija "Odluke po zahtjevu kojim se u ime Drage Nikolića traži prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*", zavedene na povjerljivoj osnovi 18. decembra 2008., 19. februar 2009., par. 31; *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*bis*, 22. avgust 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Lukić i Lukić*), par. 15; *Tužilac protiv Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*, 9. juli 2007., str. 4.

³⁷ V. takođe Odluka u vezi s Deronjićem, par. 15.

mogućnost da je većina pogriješila kada je donijela tu odluku "govori u prilog davanju odobrenja radi ulaganja žalbe po tom pitanju".³⁸ Tužilaštvo tvrdi da je odluka većine u suprotnosti s odlukama Žalbenog vijeća u predmetima *Prlić* i *Popović*, kao i odlukom Pretresnog vijeća u predmetu *Stanišić i Župljanin*.³⁹ Budući da iz Zahtjeva nije jasno na kojem kriteriju standarda davanja odobrenja za ulaganje žalbe tužilaštvo zasniva tu svoju tvrdnju, Vijeće će ovdje razmotriti to pitanje.

18. Što se tiče odluke Žalbenog vijeća u predmetu *Prlić* na koju se tužilaštvo poziva, Vijeće napominje da se ta odluka odnosi na uvrštavanje u spis transkripta razgovora tužilaštva s jednim od optuženih u tom predmetu, Jadrankom Prličem, na osnovu pravila 89(C) Pravilnika. U vezi s pitanjem da li bi prihvatanje transkripta tog razgovora bilo u suprotnosti s pravima drugih saoptuženih u predmetu *Prlić* zato što oni, ukoliko se Jadranko Prlić ne odluči za svjedočenje, neće imati mogućnost unakrsno ispitati Prliča u vezi sa sadržajem tog transkripta, Žalbena vijeće je, između ostalog zaključilo da "u principu nema prepreke prihvatanju dokaza koji nisu stavljeni na kušnju ili ne mogu biti stavljeni na kušnju unakrsnim ispitivanjem."⁴⁰ Vijeće napominje da se ta odluka ne odnosi na prihvatljivost svjedočenja na osnovu pravila 92*quater*, odnosno da se prihvatljivost transkripta ne razmatra u tom kontekstu. Stoga ta odluka, premda govori o opštem principu, nije neposredno relevantna. Nadalje, u Odluci u vezi s Babićem, većina nije smatrala da to što Milan Babić nije podvrgnut unakrsnom ispitivanju predstavlja, samo za sebe, prepreku prihvatanju. Umjesto toga, većina je, koristeći široka diskreciona ovlaštenja koja pretresna vijeća imaju u vezi s prihvatanjem dokaza,⁴¹ odlučila da činjenica da Milan Babić nije unakrsno ispitan u vezi s dvama dijelovima njegovog

³⁸ Zahtjev, par. 8.

³⁹ Zahtjev, par. 8.

⁴⁰ *Tužilac protiv Prliča i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.6, Odluka po žalbama na odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prliča uvrsti u spis, 23. novembar 2007. (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Prlić*), par. 55. Pretresno vijeće napominje da je Žalbena vijeće donoseći tu odluku ponovno potvrdilo svoj raniji zaključak da pravo na unakrsno ispitivanje nije apsolutno pravo, pozivajući se s odobravanjem na izjavu Evropskog suda za ljudska prava da ograničenja tog prava ne smiju kršiti prava odbrane. Prema riječima Žalbenog vijeća, do "neprihvatljivih povreda" dolazi kada se osuđujuća presuda zasniva isključivo na izjavama svjedoka koje optuženi nije imao prilike da ispita ili da u njegovo ime budu ispitan, [...] ili su te izjave ključne za osuđujuće presude." V. Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Prlić*, par. 52, 53, gdje se poziva na *A.M. v. Italy*, br. 37019/97, par. 25, Evropski sud za ljudska prava 1999-IX.

⁴¹ Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Prlić*, par. 8.

svjedočenja, *zajedno s drugim faktorima*, znači da svjedočenje treba izuzeti na osnovu pravila 89(D).

19. U vezi s Odlukom Žalbenog vijeća u predmetu *Popović*, tužilaštvo tvrdi da je odluka većine "u suprotnosti sa sudskom praksom, prema kojoj se 'pitanja koja se odnose na sadržaj prethodnog unakrsnog ispitivanja' mogu smatrati 'pitanjima koja Pretresno vijeće može uzeti u obzir prilikom procjene težine koju treba pridati tim dokazima ali ona nisu relevantna za utvrđivanja njihove prihvatljivosti'".⁴² Taj argument se, po svemu sudeći, odnosi na dio svjedočenja Milana Babića koji je podvrgnut neadekvatnom unakrsnom ispitivanju. Međutim, u vezi s tim dijelom, većina nije bila zabrinuta zbog "sadržaja unakrsnog ispitivanja" i nije odbila prihvatanje tog dijela isključivo zato što je unakrsno ispitivanje slabo provedeno, kao što nije ni odbila prihvatanje dijela koji uopšte nije podvrgnut unakrsnom ispitivanju samo na osnovu te činjenice. I u ovom slučaju, većina je, koristeći svoja diskreciona ovlaštenja prema pravilu 89(D), uzela u obzir činjenicu da je unakrsno ispitivanje slabo provedeno, ili da nije provedeno, *zajedno s drugim faktorima*.

20. Nadalje, u Odluci Žalbenog vijeća u predmetu *Popović*, Žalbeno vijeće nije utvrđivalo opšti princip, nego je izjavilo da se uvjerilo da Pretresno vijeće u tom predmetu nije iskoristilo svoje diskreciono ovlaštenje na neprimjeren način.⁴³ U stvari, kada se pregledaju odluke na koje se tužilaštvo poziva, očigledan je diskrecioni karakter odluka Pretresnog vijeća da prihvati svjedočenje određenog svjedoka na osnovu pravila 92*quater* u okolnostima datog predmeta.⁴⁴ Osim toga, treba reći da Pretresno vijeće u

⁴² V. *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Odluka kojom se djelimično odobrava zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*, 14. april 2010. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin*), par. 23, gdje se poziva na *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR73.4, Odluka po interlokutornim žalbama Beare i Nikolića na odluku Pretresnog vijeća od 21. aprila 2008. kojom su u spis uvršteni dokazi u skladu s pravilom 92*quater*", 18. avgust 2008. godine (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Popović*), par. 31.

⁴³ Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Popović*, par. 31. Cijeli zaključak glasi: "Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da su žalioci pokazali da je Pretresno vijeće napravilo grešku zbog toga što je zaključilo da pitanja koja se odnose na sadržaj prethodnog unakrsnog ispitivanja ili navodno drugačiji interesi branilaca jesu pitanja koja Pretresno vijeće može uzeti u obzir prilikom procjene težine koju treba pridati tim dokazima ali ona nisu relevantna za utvrđivanja njihove prihvatljivosti."

⁴⁴ Osim Odluke Žalbenog vijeća u predmetu *Popović*, tužilaštvo se poziva na *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za uvrštavanje u spis dokaznih predmeta na osnovu pravila 92*quater*, 21. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*), v. posebno par. 40, 51, 60-61; Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 24-26.

predmetu *Stanišić i Župljanin* prilikom ocjene prihvatljivosti dokaza u tom predmetu nije moralo uzeti u obzir pravilo 89(D). S obzirom na to, Vijeće se nije uvjerilo da te odluke pokazuju da je odluka većine u ovom predmetu suprotna sudskoj praksi na koju se tužilaštvo poziva.

21. Iz gore navedenih razloga, Vijeće zaključuje da tužilaštvo nije pokazalo da se odluka većine da odbije zahtjev za uvrštavanje u spis dvaju dijelova iskaza Milana Babića tiče pitanja koje bi u znatnoj mjeri uticalo na pravično i ekspeditivno vođenje postupka ili ishod suđenja, kao ni da bi davanje odobrenja radi ulaganja žalbe u ovom slučaju suštinski pospješilo postupak.

b) Izuzeti presretnuti razgovori – Zahtjev za ponovno razmatranje

22. Tužilaštvo tvrdi da je Vijeće napravilo očiglednu grešku u zaključivanju kada je odbilo prihvatiti određene presretnute razgovore uz obrazloženje da u sudnici nije pokrenuto pitanje tih razgovora i/ili se o njima nije razgovaralo s Milanom Babićem, zbog čega ne mogu biti prihvaćeni kao dokazi povezani s njegovim pismenim svjedočenjem, iako se pominju u deklaracijama.⁴⁵

23. Tužilaštvo tvrdi da je Vijeće, primjenom pristupa koji je iznesen u Odluci Pretresnog vijeća u predmetu *Popović* i "izuzimanjem dokumenata o kojima se govori u pismenim izjavama svjedoka, ali se nije govorilo u sudnici", odstupilo od pristupa drugih pretresnih vijeća i postupilo "pretjerano restriktivno".⁴⁶ Tužilaštvo se poziva na odluke Pretresnog vijeća u predmetima *Dragomir Milošević, Naletilić i Martinović, Stanišić i Župljanin, Lukić i Lukić, i Stanišić i Simatović*.

24. Prema pretresnim vijećima u predmetima *Dragan Milošević i Naletilić i Martinović*, "dokazni predmeti priloženi uz izjave ili transkripte svjedoka čine neodvojivi dio iskaza" i mogu biti prihvaćeni kao povezani dokazni predmeti.⁴⁷ Pretresna vijeća u predmetima

⁴⁵ Zahtjev, par. 11-12.

⁴⁶ Zahtjev, par. 15.

⁴⁷ *Tužilac protiv D. Miloševića*, predmet br. IT98-29/1-T, Odluka o prihvatanju pismenih izjava, transkripata i relevantnih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92ter, 22. februar 2007., str. 3; *Tužilac protiv Naletilića i Martinovića*, predmet br. IT-98-34-PT, Odluka po najavi tužioca o namjeri da se ponude transkripti u skladu sa pravilom 92bis(D), 9. juli 2001. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Naletilić*

Lukić i Lukić i Stanišić i Simatović zauzela su sljedeći stav: "Jedan od načina na koji se [...] može utvrditi [da li neki dokument predstavlja neodvojivi i nezamjenjivi dio svjedočenja nekog svjedoka] jeste da se ocjeni da li je dotični dokument bio predmet komentara svjedoka bilo u samoj izjavi bilo tokom njegovog svjedočenja u nekom ranijem predmetu."⁴⁸ U Odluci Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, Pretresno vijeće se pozvalo na Odluku u predmetu *Naletilić i Martinović* i odlučilo da su dokazni predmeti "priloženi uz transkripte" morali biti "korišteni i objašnjeni od strane svjedoka u sudnici".⁴⁹ S obzirom na to, Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović* ne predstavlja alternativni pristup; ona se može smatrati elaboracijom ranijeg standarda koji je formulisalo Vijeće u predmetu *Naletilić i Martinović*.

25. Vijeće se nije uvjerilo ni u to da različite formulacije u tim odlukama pretresnih vijeća pokazuju da je pristup Vijeća bio "pretjerano restriktivan". Naprotiv, odluka Vijeća da izuzeti presretnuti razgovori ne predstavljaju povezane dokazne predmete proizašla je iz statusa presretnutih razgovora, a ne primjenom strožeg standarda. Milan Babić je u deklaracijama komentarisao izuzete presretnute razgovore.⁵⁰ Tužilaštvo je zatražilo da se te deklaracije prihvate kao povezani dokazni predmeti, što je odobreno u Odluci u vezi s Babićem.⁵¹ Zahtjev tužilaštva za prihvatanje izuzetih presretnutih razgovora je, stoga, zahtjev za prihvatanje dokumenata o kojima se govori u drugim dokumentima koji su takođe ponuđeni na usvajanje kao povezani dokazni predmeti. Vijeće je i dalje uvjerenjeno da se ti dokumenti ne mogu smatrati nezamjenjivim i neodvojivim dijelom pismenog svjedočenja Milana Babića. Nadalje, koliko Vijeće zna, dokumenti o kojima se govori u dokumentima koji su ponuđeni na usvajanje kao povezani dokazni predmeti nisu prihvaćeni kao povezani dokazni predmeti u drugim predmetima. S obzirom na to, Vijeće smatra da nije napravilo očiglednu grešku u zaključivanju.

i Martinović), par. 8. V. takođe *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje svjedočenja 33 svjedoka na osnovu pravila 92ter, 2. oktobar 2009., par. 15-16, gdje je Vijeće izjavilo da će "uvrstiti sve popratne dokumente [...] zato što ovaj dokazni materijal vidi kao integralnu cjelinu".

⁴⁸ Odluka u predmetu *Lukić i Lukić*, par. 21; *Stanišić i Simatović*, predmet br. IT-03-69-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje pismenih izjava i relevantnih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92bis Pravilnika (dva svedoka), 18. mart 2008., par. 20.

⁴⁹ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, par. 33, 65.

⁵⁰ V. Zahtjev, par. 14.

⁵¹ Odluka u vezi s Babićem, par. 81-82.

26. Tužilaštvo takođe nastoji ukazati na razliku između ove situacije i one na koju se odnosi Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, napominjući da "nije bilo pismenih deklaracija u kojima se govorilo o povezanim dokaznim predmetima koje bi odgovarale Babićevim deklaracijama u ovom predmetu".⁵² Međutim, ovo Vijeće se pozvalo na Odluku Pretresnog vijeća u predmetu *Popović* da bi potkrijepilo svoj opšti stav u vezi s prihvatanjem povezanih dokaznih predmeta, a ne zbog sličnosti konkretnih činjeničnih okolnosti. Osim toga, treba reći da se ni u jednoj od odluka na koje se tužilaštvo poziva ne govori o pitanju koje je pokrenuto zahtjevom za prihvatanje izuzetih presretnutih razgovora, odnosno, dokumenata o kojima se govori u drugim dokumentima koji su prihvaćeni kao povezani dokazni predmeti, a ne u pismenom svjedočenju svjedoka. Isto vrijedi i za Odluku u predmetu *Stanišić i Župljanin*,⁵³ u vezi s kojom tužilaštvo takođe ukazuje na razlike, i na koju se Vijeće ionako ne poziva u Odluci u vezi s Babićem.

27. Pretresno vijeće je u svim svojim ranijim odlukama na osnovu pravila 92*quater* dosljedno primjenjivalo standard koji je primijenjen u Odluci u vezi s Babićem i taj standard dosad nije osporavala nijedna strana u postupku. Osim toga, tužilaštvo sada osporava isključivo primjenu tog standarda na izuzete presretnute razgovore, a ne na sve povezane dokazne predmete o kojima se govori u Odluci u vezi s Babićem, iz čega se vidi da tužilaštvo zanima primjena tog standarda na samo jednu vrstu dokumenta koji je ponuđen na usvajanje.⁵⁴ Po svemu sudeći, i to dovodi u pitanje tvrdnju tužilaštva da je Vijeće napravilo očiglednu grešku u zaključivanju.

28. Vijeće ne smatra osnovanim ni argument tužilaštva da pristup Pretresnog vijeća u predmetu *Popović* nije primjenjiv u ovom predmetu zato što, za razliku od tog slučaja, tužilaštvo nema alternativni način da izuzete dokazne predmete ponudi na usvajanje kao dokaz.⁵⁵ U toj odluci, Pretresno vijeće u predmetu *Popović* napominje da povezani

⁵² Zahtjev, par. 15.

⁵³ Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin*.

⁵⁴ Vijeće napominje da, iako je formulacija tog argumenta uopštena, u Zahtjevu nema naznaka da tužilaštvo osporava opšti pristup Vijeća i, prema njegovom tumačenju, taj argument se odnosi na pitanje izuzetih presretnutih razgovora.

⁵⁵ V. Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, par. 65, gdje su povezani dokazni predmeti o kojima je riječ bili odlomci transkripta iskaza svjedoka u ranijim predmetima, za koje je Pretresno vijeće izjavilo da mogu biti ponovno podneseni kao pismena svjedočenja na osnovu pravila 92*quater*, umjesto kao povezani dokazni predmeti.

dokazni predmeti o kojima je riječ i koji su ponuđeni na usvajanje mogu biti prihvaćeni u tom postupku na osnovu pravila 92*quater*.⁵⁶ Pri primjeni pravnog standarda prihvatanja povezanih dokaznih predmeta ponuđenih na usvajanje u vezi s Milanom Babićem, Pretresno vijeće se nije bavilo pitanjem da li tužilaštvo ima alternativni način da izuzete presretnute razgovore ponudi na usvajanje, nego pitanjem da li ti presretnuti razgovori čine nezamjenjivi i neodvojivi dio svjedočenja Milana Babića i da li zadovoljavaju kriterije iz pravila 89. Nadalje, u Odluci u vezi s Babićem, Vijeće je jasno dalo do znanja da presretnute razgovore koji su bili predmet razgovora u sudnici ili izjave svjedoka i u kojima je Milan Babić jedan od sagovornika tužilaštvo može ponovo podnijeti kako bi se uvrstili u spis kao povezani dokazni predmeti.⁵⁷ U vezi s drugim izuzetim presretnutim razgovorima, tužilaštvo može potvrditi njihovu autentičnost posredstvom operativca za presretanje razgovora ili drugih sagovornika u razgovoru. S obzirom na to, tužilaštvo zapravo ima druge načine da izuzete presretnute razgovore ponudi na usvajanje kao dokaz, čak se čini da to i potvrđuje u Zahtjevu kada, zalažući se, alternativno, za odobrenje radi ulaganja žalbe na odluku da izuzeti dokazni predmeti ne budu prihvaćeni, tvrdi: "tužilaštvo će biti prisiljeno da te dokaze ponudi na usvajanje alternativnim načinima".⁵⁸ Premda postoji mogućnost da neće svi izuzeti presretnuti razgovori na kraju biti uvršteni u dokaze, taj ishod je moguć u vezi sa bilo kojim dokaznim materijalom ponuđenim na usvajanje. To ne znači da je Vijeće napravilo očiglednu grešku u zaključivanju, kao ni da je potrebno ponovno razmatranje odluke Vijeća da odbije zahtjev za prihvatanje presretnutih razgovora kako bi se spriječila nepravda.

29. Vijeće se nije uvjerilo ni u to da, kao što to tvrdi tužilaštvo, odluka da se izuzmu presretnuti razgovori "uveliko smanjuje korisnost pravila 92*quater*" u slučajevima kada je svjedočenje osobe koje je u međuvremenu umrla (koja je predložena kao svjedok na osnovu pravila 92*quater*) ranije bilo uvršteno u spis na osnovu pravila 92*bis* ili pravila 92*ter* zato što bi prema toj odluci "svaki dokazni predmet o kojem se govori u izjavi [preminule osobe] prema pravilu 92*bis* ili 92*ter* bio izuzet iz spisa ako se o njemu nije govorilo u sudnici, čak i u slučaju da je taj dokazni predmet bio sastavni dio pismene

⁵⁶ Odluka Pretresnog vijeća u predmetu *Popović*, par. 65.

⁵⁷ Odluka u vezi s Babićem, par. 87.

⁵⁸ Zahtjev, par. 20.

izjave".⁵⁹ U slučaju da se ta izjava prema pravilu 92bis ili pravilu 92ter podnese na usvajanje kao pismeno svjedočenje svjedoka prema pravilu 92quater, mogu se prihvatiti dokazni predmeti koji predstavljaju neodvojivi i nezamjenjivi dio te izjave. To se prilično jasno vidi iz ranijih odluka Vijeća na osnovu pravila 92quater, uključujući Odluku u vezi s Babićem, kao i iz odluka Vijeća na osnovu pravila 92bis.⁶⁰ Nadalje, kao što se kaže gore u tekstu, izuzeti presretnuti razgovori se po svojoj prirodi razlikuju od dokaznih predmeta o kojima svjedok obično govori u svojoj pismenoj izjavi (ili ranijem iskazu) i druga vijeća nisu takve dokumente prihvaćala kao povezane dokaze.

30. Naposljetku, Vijeće napominje da je zahtjev za prihvatanje izuzetih presretnutih razgovora odbijen prvenstveno zato što nije utvrđena njihova autentičnost, zbog čega je "dokazna vrijednost navedenih presretnutih razgovora u ovoj fazi upitna".⁶¹ Prema tome, čak i da Vijeće primijeni blaži kriterij u vezi s tim što je "neodvojivo i nezamjenjivo", ti presretnuti razgovori ne bi bili uvršteni u spis. Vijeće ovdje napominje da je i u predmetu *Slobodan Milošević* odbijen zahtjev za prihvatanje izuzetih presretnutih razgovora.⁶² Pravila u vezi s prihvatanjem pismenih svjedočenja u predmetima na Međunarodnom

⁵⁹ Zahtjev, par. 18.

⁶⁰ V. na primjer, Odluka po zahtjevu tužioca za uvrštavanje u spis iskaza svjedoka KDZ198 i povezanih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92quater, 20. avgust 2009.; Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza KDZ290 (Mirsad Kučanin) na osnovu pravila 92quater, 25. septembar 2009.; Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje svjedočenja svjedoka KDZ446 i dokaznih predmeta povezanih sa svjedočenjem, na osnovu pravila 92quater, 25. septembar 2009.; Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje svjedočenja šesnaest svjedoka i s njima povezanih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92quater, 30. novembar 2009.; Odluka po trećem zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci za grad Sarajevo), 15. oktobar 2009.; Odluka po šestom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava umjesto iskaza *viva voce* na osnovu pravila 92bis: svjedoci koji su bili taoci, 2. novembar 2009.; Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci za jedanaest opština), 10. novembar 2009.; Odluka po sedmom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis: odgođeno objelodanjivanje svjedokâ, 21. decembar 2009.; Odluka po petom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje pismenih izjava umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci u vezi sa Srebrenicom), 21. decembar 2009.; Odluka po četvrtom zahtjevu tužilaštva na osnovu pravila 92bis za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* – svjedoci o opsadi Sarajeva, 5. mart 2010.; Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci iz opština u ARK), 18. mart 2010.

⁶¹ Odluka u vezi s Babićem, par. 85. Napominjemo da su izuzetak presretnuti razgovori u kojima je jedan od sagovornika bio Milan Babić.

⁶² Odluka u vezi s Babićem, par. 83, fusnota 92, gdje se poziva na *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka i nalog o uvrštavanju u spis dokaznih predmeta označenih radi identifikacije tokom glavnog izvođenja dokaza tužilaštva, 15. februar 2005.

sudu vrlo su uopštena i omogućuju prihvatanje pismenih svjedočenja, kao što se to dosad moglo vidjeti u ovom predmetu.

31. Iz gore navedenih razloga, Vijeće se uvjerilo da u odbijanju da se izuzeti presretnuti razgovori uvrste u spis nije napravljena greška u zaključivanju. Nije se uvjerilo ni u to da je tu odluku potrebno ponovno razmotriti kako bi se spriječila nepravda. Stoga Vijeće neće ponovno razmotriti svoju odluku da odbije zahtjev za prihvatanje izuzetih dokaznih predmeta.

c) Izuzeti presretnuti razgovori – Zahtjev za odobrenje radi ulaganja žalbe

32. Tužilaštvo je, alternativno, zatražilo da mu Vijeće da odobrenje radi ulaganja žalbe na odluku kojom je odbilo zahtjev za prihvatanje izuzetih presretnutih razgovora. Što se tiče argumenata koje je tužilaštvo iznijelo u vezi s prvim kriterijem, prema kojima je riječ o pitanju koje bi u znatnoj mjeri uticalo na pravično i ekspeditivno suđenje i ishod suđenja, Vijeće napominje da odbijanje da prihvati izuzete presretnute razgovore ne znači da pravi razliku između "diskusija o dokaznim predmetima u pismenom i usmenom svjedočenju", kao ni da je njegov pristup prihvatanju povezanih dokaznih predmeta suprotan pristupu drugih pretresnih vijeća. Vijeće je već govorilo o tim argumentima gore u tekstu. Vijeće osim toga smatra da, s obzirom na to da je svojom odlukom odbilo prihvatanje vrlo specifične kategorije dokumenata, konkretno dokumenata koji su ponuđeni na usvajanje kao povezani dokazni predmeti o kojima se govori u drugim dokumentima koji su ponuđeni na usvajanje kao povezani dokazni predmeti, a ne u pismenom svjedočenju svjedoka, rješavanje Žalbenog vijeća u vezi s pitanjem da li su izuzeti presretnuti razgovori zapravo trebali biti uvršteni u dokaze ne "utiče na prihvatljivost široke kategorije dokaza".⁶³

33. Vijeće se nije uvjerilo ni u to da bi promptno rješenje Žalbenog vijeća suštinski pospješilo postupak zato što će tužilaštvo u protivnom biti prisiljeno da izuzete presretnute razgovore ponudi na usvajanje alternativnim načinima. Kao što je rečeno gore u tekstu, ako tužilaštvo želi da presretnuti razgovori budu prihvaćeni, može ih ponuditi na usvajanje na druge načine, pod uslovom da zadovoljavaju kriterije iz pravila 89. Vijeće prima na znanje

⁶³ V. Zahtjev, par. 19.

da će tužilaštvo možda u tu svrhu morati pozvati operativce za presretanje razgovora i druge svjedoke radi utvrđivanja autentičnosti presretnutih razgovora i svjedočenja o njima. Međutim, tužilaštvo će to morati učiniti u vezi s drugim presretnutim razgovorima, koje je Vijeće već odbilo prihvatiti,⁶⁴ tako da će eventualno povećanje broja svjedoka koji moraju doći na sud vjerovatno biti malo i malo je vjerovatno da bi to, samo po sebi, u znatnoj mjeri uticalo na ekspeditivno vođenje postupka. Vijeće s tim u vezi napominje da tužilaštvo, premda tvrdi da će, ako izuzete presretnute razgovore ponudi na usvajanje alternativnim načinima, produljiti trajanje suđenja, nije navelo koji su to alternativni načini i koliko će se suđenje produžiti.

34. Iz tih razloga, Vijeće smatra da tužilaštvo nije pokazalo kako se odluka da se ne prihvate izuzeti presretnuti razgovori tiče pitanja koje bi u znatnoj mjeri uticalo na pravično i ekspeditivno vođenje postupka ili ishod suđenja i, čak i da se uvjerilo da je prvi kriterij zadovoljen, Vijeće se nije uvjerilo da bi promptno rješenje Žalbenog vijeća moglo suštinski pospješiti postupak.

IV. Dispozitiv

35. Shodno tome, Pretresno vijeće na osnovu pravila 54 i 73(B) Pravilnika, ovim **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 3. juna 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

⁶⁴ V. Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza koji se odnose na sarajevsku komponentu, 31. mart 2010., par. 11; Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 13. april 2010., par. 13; Odluka u vezi s Babićem, par. 88.